

Проведення у цивільних та адміністративних справах: НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА

Анастасія Сербіна

Завдання адміністративного судочинства

- Справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.
- **Суб'єкт владних повноважень** – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень, або наданні адміністративних послуг.
- **Владна управлінська функція** – діяльність усіх суб'єктів владних повноважень з виконання покладених на них Конституцією чи законами України завдань (постанова Пленуму ВАСУ від 20.05.2013 № 8).

Публічно-правовий спір

○ Це спір, у якому:

- 1) хоча б одна сторона здійснює публічно-владні управлінські функції, в тому числі на виконання делегованих повноважень, і спір виник у зв'язку із виконанням або невиконанням такою стороною зазначених функцій;
- 2) хоча б одна сторона надає адміністративні послуги на підставі законодавства, яке уповноважує або зобов'язує надавати такі послуги виключно суб'єкта владних повноважень, і спір виник у зв'язку із наданням або ненаданням такою стороною зазначених послуг;
- 3) хоча б одна сторона є суб'єктом виборчого процесу або процесу референдуму і спір виник у зв'язку із порушенням її прав у такому процесі з боку суб'єкта владних повноважень або іншої особи.

Оскарження рішень, дій, бездіяльності суб'єкта владних повноважень

- У таких справах адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони:
 - 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України;
 - 2) з використанням повноважень з метою, з якою це повноваження надано;
 - 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин справи, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);
 - 4) безсторонньо (неупереджено);
 - 5) добросовісно;
 - 6) розсудливо;
 - 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації;
 - 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);
 - 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;
 - 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Адміністративний договір

Спільний правовий акт суб'єктів владних повноважень або правовий акт за участю суб'єкта владних поноважень та іншої особи, що ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, угоди, протоколу, меморандуму тощо, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері і укладається на підставі закону

Нові види адміністративних справ

- **Типові** – адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та у яких позивачами заявлені аналогічні вимоги.
- **Зразкова адміністративна справа** – типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення (рішення від 15.02.2018 - про право пенсіонера МВС на перерахунок пенсії).
- **Адміністративна справа незначної складності (малозначна справа)** – адміністративна справа, у якій характер спірних правовідносин, предмет доказування та склад учасників тощо не вимагають проведення підготовчого провадження та (або) судового засідання для повного та всебічного встановлення її обставин

Види справ незначної складності (ч. 6 ст. 12)

- Про прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби, окрім справ, в яких позивачем є службові особи, які у значенні ЗУ «Про запобігання корупції» займають відповідальне або особливо відповідальне становище;
- Оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації щодо розгляду звернення або запиту на інформацію;
- Оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг;
- Припинення за зверненням суб'єкта владних повноважень юридичних осіб чи підприємницької діяльності фізичних осіб – підприємців у випадках, визначених законом, чи відміні державної реєстрації припинення юридичних осіб або підприємницької діяльності фізичних-осіб підприємців;

- Оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо в'їзду (виїзду) на тимчасово окуповану територію;
- Оскарження рішення суб'єкта владних повноважень, на підставі якого ним може бути заявлено вимогу про стягнення грошових коштів у сумі, що не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- Стягнення грошових сум, що ґрунтуються на рішеннях суб'єкта владних повноважень, щодо яких завершився встановлений цим Кодексом строк оскарження;
- Типові справи;
- Оскарження нормативно-правових актів, які відтворюють зміст або прийняті на виконання нормативно-правового акта, визнаного судом протиправним і не чинним повністю або в окремії його частині;
- Інші справи, у яких суд дійде висновку про їх незначну складність, за винятком справ, які не можуть бути розглянуті за правилами спрощеного позовного провадження;
- Перебування іноземців або осіб без громадянства на території України.

Способи судового захисту

- Визнання протиправним та не чинним нормативно-правового акта чи окремих його положень;
- Визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень;
- Визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій;
- Визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправної та зобов'язання вчинити певні дії;
- Встановлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень суб'єкта владних повноважень);
- Прийняття судом одного з рішень, зазначених в п. 1-4, та стягнення з відповідача – суб'єкта владних повноважень коштів на відшкодування шкоди, заподіяної їм протиправними рішеннями, дією чи бездіяльністю.
- Захист може здійснюватися судом також і іншим способом, який не суперечить закону і забезпечує ефективний захист прав, свобод та інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Види актів, які оскаржуються

- **Нормативно-правовий акт** – акт управління (рішення) суб'єкта владних повноважень, який встановлює, зміню, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування.
- **Індивідуальний акт** – акт (рішення) суб'єкта владних повноважень, виданий (прийняте) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання адміністративних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи, та дія якого вичерпується його виконання або має визначений строк.

Прогалини у законодавстві

Забороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини.

При цьому аналогія закону та аналогія права не застосовується для визначення повноважень та способу дій органів державної влади та місцевого самоврядування.

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система

Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система відповідно до закону забезпечує обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Адвокати, нотаріуси, приватні виконавці, судові експерти, державні органи та органи місцевого самоврядування, суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки реєструють офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої офіційні електронні адреси в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі в добровільному порядку.

Форми адміністративного судочинства

Спрощене позовне провадження призначене для розгляду справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи.

Загальне позовне провадження призначене для розгляду справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

Виключно в загальному провадженні розглядаються:

1) щодо оскарження нормативно-правових актів, за винятком випадків, визначених цим Кодексом;

2) щодо оскарження рішень, дій та бездіяльності суб'єкта владних повноважень, якщо позивачем також заявлено вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної такими рішеннями, діями чи бездіяльністю, у сумі, що перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

3) про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності;

4) щодо оскарження рішення суб'єкта владних повноважень, на підставі якого ним може бути заявлено вимогу про стягнення грошових коштів у сумі, що перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Зміна провадження

Якщо справа розглядається за спрощеним порядком, але відповідачу необхідно змінити провадження на загальне, **можна подати зустрічний позов. Суд буде зобов'язаний перейти до розгляду справи за правилами загального провадження (ч. 4 ст. 177).**

Підставою для переходу служить не постановою про прийняття зустрічного позову до розгляду, а **сам факт подачі такого позову. При цьому відповідач - суб'єкт владних повноважень не може подавати зустрічний позов (ст. 177).**

Окремо про гласність процесу

Особи, присутні в залі судового засідання, представники ЗМІ можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів **без отримання окремого дозволу суду**, але з урахуванням обмежень, встановлених цим Кодексом.

Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Якщо всі учасники справи беруть участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції, здійснюється транслявання перебігу судового засідання **в мережі Інтернет в обов'язковому порядку**.

Відкритість інформації

- Щодо суду
- Учасників справи
- Предмет позову
- Дата надходження позовної заяви (скарги) або будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, у тому числі особи, яка подала таку заяву
- Вжиття заходів забезпечення позову та (або) доказів
- Стадія розгляду справи
- Місце, дата і час судового засідання
- Рух справи з одного суду до іншого

Не підлягає оприлюдненню

місце проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси, номери телефонів чи інших засобів зв'язку, адреси електронної пошти, реєстраційні номери облікової картки платника податків, реквізити документів, що посвідчують особу, унікальні номери запису в Єдиному державному демографічному реєстрі;

реєстраційні номери транспортних засобів;

номери банківських рахунків, номери платіжних карток;

інформація, для забезпечення захисту якої розгляд справи або вчинення окремих процесуальних дій відбувалися в закритому судовому засіданні.

Про юрисдикцію

- спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів), дій чи бездіяльності, крім випадків, коли для розгляду таких спорів законом встановлено інший порядок судового провадження;
- спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;
- спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень;
- спори, що виникають з приводу укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних договорів;
- за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, коли право звернення до суду для вирішення публічно-правового спору надано такому суб'єкту законом;
- спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму;
- спори фізичних чи юридичних осіб із розпорядником публічної інформації щодо оскарження його рішень, дій чи бездіяльності у частині доступу до публічної інформації;

Про юрисдикцію

- спори щодо вилучення або примусового відчуження майна для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності;
- спори щодо оскарження рішень атестаційних, конкурсних, медико-соціальних експертних комісій та інших подібних органів, рішення яких є обов'язковими для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших осіб;
- спори щодо формування складу державних органів, органів місцевого самоврядування, обрання, призначення, звільнення їх посадових осіб;
- спори фізичних чи юридичних осіб щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності замовника у правовідносинах, що виникли на підставі [Закону України](#) "Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони", за винятком спорів, пов'язаних із укладенням договору з переможцем переговорної процедури закупівлі, а також зміною, розірванням і виконанням договорів про закупівлю;
- спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів охорони державного кордону у справах про правопорушення, передбачені [Законом України](#) "Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень".

Юрисдикція місцевих загальних судів

- адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності;
- адміністративні справи, пов'язані з виборчим процесом чи процесом референдуму, щодо:
 - оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничних виборчих комісій, дільничних комісій з референдуму, членів цих комісій;
 - уточнення списку виборців;
 - оскарження дій чи бездіяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори та референдум;
 - оскарження дій чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського, селищного голови, їх довірених осіб;
- адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби щодо виконання ними рішень судів у справах, визначених вище;

Юрисдикція місцевих загальних судів

- адміністративні справи, пов'язані з перебуванням іноземців та осіб без громадянства на території України, щодо:
 - примусового повернення в країну походження або третю країну іноземців та осіб без громадянства;
 - примусового видворення іноземців та осіб без громадянства за межі України;
 - затримання іноземців або осіб без громадянства з метою їх ідентифікації та (або) забезпечення примусового видворення за межі території України;
 - продовження строку затримання іноземців або осіб без громадянства з метою їх ідентифікації та (або) забезпечення примусового видворення за межі території України;
 - затримання іноземців або осіб без громадянства до вирішення питання про визнання їх біженцями або особами, які потребують додаткового захисту в Україні;
 - затримання іноземців або осіб без громадянства з метою забезпечення їх передачі відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію;

Територіальна підсудність:

За вибором
позивача
(ст. 25);

За адресою
відповідача
ст. 26);

Виключна
(ст. 27)

Зловживання процесуальними правами

- З урахуванням конкретних обставин справи суд може визнати зловживанням процесуальними правами дії, що суперечать завданню адміністративного судочинства, зокрема:
 - 1) подання скарги на судові рішення, яке не підлягає оскарженню, не є чинним або дія якого закінчилася (вичерпана), подання клопотання (заяви) для вирішення питання, яке вже вирішено судом, за відсутності інших підстав або нових обставин, заявлення завідомо безпідставного відводу або вчинення інших аналогічних дій, які спрямовані на безпідставне затягування чи перешкоджання розгляду справи чи виконання судового рішення;
 - 2) подання декількох позовів до одного й того самого відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав, або подання декількох позовів з аналогічним предметом і з аналогічних підстав, або вчинення інших дій, метою яких є маніпуляція автоматизованим розподілом справ між суддями;
 - 3) подання завідомо безпідставного позову, позову за відсутності предмета спору або у спорі, який має очевидно штучний характер;
 - 4) необґрунтоване або штучне об'єднання позовних вимог з метою зміни підсудності справи, або завідомо безпідставне залучення особи як відповідача (співвідповідача) з тією самою метою;
 - 5) узгодження умов примирення, спрямованих на шкоду правам третіх осіб, умисне неповідомлення про осіб, які мають бути залучені до участі у справі.
- Якщо подання скарги, заяви, клопотання визнається зловживанням процесуальними правами, суд з урахуванням обставин справи має право залишити без розгляду або повернути скаргу, заяву, клопотання.

Позивач

Особа, на захист прав, свобод та інтересів якої подано позов до адміністративного суду

Відповідач

Суб'єкт владних повноважень, а у випадках визначених законом, й інші особи, до яких звернена вимога позивача

Змагальність сторін

Розгляд і вирішення справ в адміністративних судах здійснюється на засадах змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості

Представники

Самопредставництво юридичної особи

Законні представники

Адвокати

Дієздатна фізична особа

Доказування

Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, установлених ст. 78 цього Кодексу.

В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Суб'єкт владних повноважень **не може посилатися на докази**, які не були покладені в основу оскаржуваного рішення, за винятком випадків, коли він доведе, що ним було вжито всіх можливих заходів для їх отримання до прийняття оскаржуваного рішення, але вони не були отримані з незалежних від нього причин.

Подання доказів

- Позивач – разом із позовною заявою.
- Відповідач – разом із відзивом.
- Якщо доказ не може бути поданий у встановлений законом строк з об'єктивних причин, учасник справи **повинен про це письмово повідомити суд та зазначити: доказ, який не може бути подано; причини, з яких доказ не може бути подано у зазначений строк. Учасник справи також повинен надати докази, які підтверджують, що він здійснив усі залежні від нього дії, спрямовані на отримання відповідного доказу.**
- **Докази, не подані у встановлений законом або судом строк, до розгляду судом не приймаються**, крім випадку, коли особа, що їх подає, обґрунтувала неможливість їх подання з причин, що не залежали від неї.

Встановлено інший порядок надання висновків експертів з питань, які вимагають спеціальних знань.

Кодексом передбачено, що висновки експерта можна отримати **до звернення в суд, на стадії підготовки позову**. Новела полягає в тому, що **вводиться конкуренція таких експертних висновків**. Якщо при розгляді різних висновків експертів не вдається усунути протиріччя між ними, **суд за власною ініціативою може призначити судову експертизу**.

Висновок експерта у галузі права (ст. 112)

- 1) застосування аналогії закону чи аналогії права;
- 2) змісту норм іноземного права згідно з їх офіційним або загальноприйнятим тлумаченням, практикою застосування, доктриною у відповідній іноземній державі.
- Висновок експерта у галузі права не може містити оцінки доказів, вказівок про достовірність чи недостовірність того чи іншого доказу, про переваги одних доказів над іншими, про те, яке рішення має бути прийнято за результатами розгляду справи.
- Висновок експерта у галузі права не є доказом, має допоміжний (консультативний) характер і не є обов'язковим для суду (ст. 113).

Представники

Самопредставництво юридичної особи

Законні представники

Адвокати

Дієздатна фізична особа

Судові витрати

Судовий збір та витрати:

- на професійну правничу допомогу;
- сторін та їхніх представників, що пов'язані із прибуттям до суду;
- пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз;
- пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів;
- пов'язані із вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою до розгляду справи.

Витрати на адвоката

! Не розподіляються, якщо ви представляєте суб'єкта владних повноважень

! Встановлюється договором, а не постановою;

Має бути детальний опис робіт;

Включає в себе і підготовку до справи, зібрання доказів, складення документів, оплата праці помічника, тощо

Витрати на адвоката мають бути співмірними

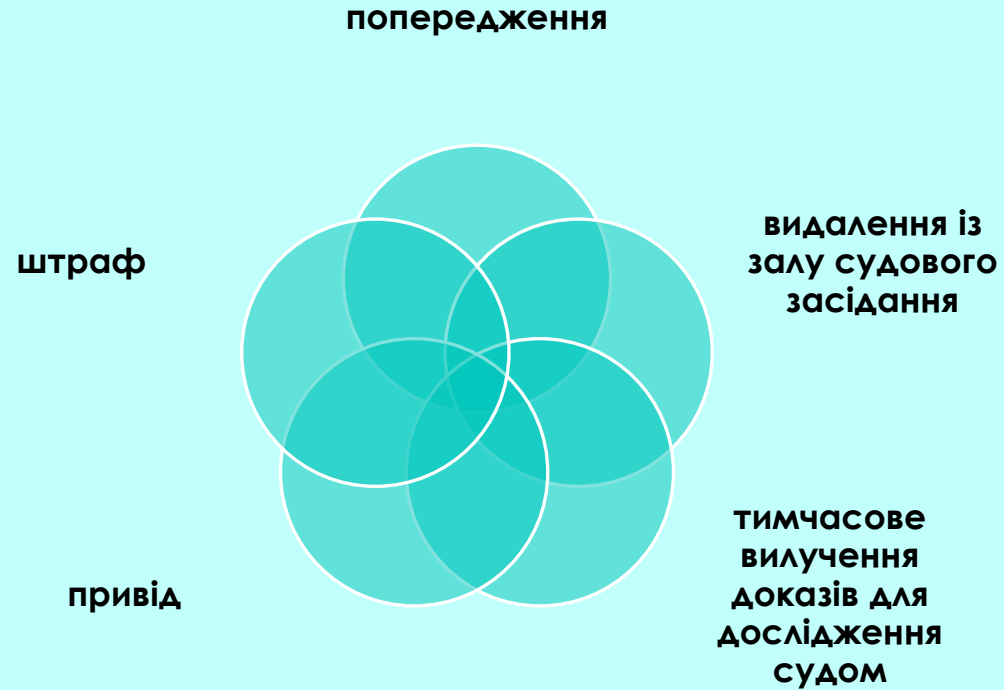
складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг)

часом, витраченим на виконання відповідних робіт (надання послуг);

обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт

ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи.

Заходи процесуального примусу

Види забезпечення позову

1) зупиненням дії індивідуального акта або нормативно-правового акта;

2) заборорою відповідачу вчиняти певні дії;

3) встановленням обов'язку відповідача вчинити певні дії;

4) заборорою іншим особам вчиняти дії, що стосуються предмета спору;

5) зупиненням стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку.

Заяви по суті справи

ПОЗОВНА ЗАЯВА

ВІДЗИВ НА ПОЗОВНУ
ЗАЯВУ (ВІДЗИВ)

ВІДПОВІДЬ НА
ВІДЗИВ

заперечення;
пояснення
третьої особи
щодо позову
або відзиву

ВІДПОВІДЬ НА
ПОЯСНЕННЯ

Врегулювання спору за участю судді

Врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті.

Проведення врегулювання спору за участю судді здійснюється у формі спільних та (або) закритих нарад.

Сторони мають право брати участь в таких нарадах у режимі відеоконференції в порядку, визначеному цим Кодексом.

Спільні наради проводяться за участю всіх сторін, їхніх представників та судді.

Закриті наради проводяться за ініціативою судді з кожною із сторін окремо.

Не більше 30 днів.

Дякую за увагу!

Новели ЦПК щодо порядку подачі ПОЗОВУ

ПОЗОВ МАЄ МІСТИТИ ОБҐРУНТОВАНИЙ РОЗРАХУНОК СУМ, ЩО СТЯГУЮТЬСЯ ЧИ ОСПОРЮЮТЬСЯ, ЯКЩО ПОЗОВ МІСТИТЬ ВІДПОВІДНІ ВИМОГИ.

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

ПОЗИВАЧ МАЄ ЗАЗНАЧИТИ СПОСІБ ЗАХИСТУ, У ЯКИЙ ВІН ПРОСИТЬ ЗАХИСТИТИ ЙОГО ПРАВА, А ЯКЩО ПОЗОВ ПРЕД'ЯВЛЕНО ДО ДЕКІЛЬКОХ ВІДПОВІДАЧІВ – ВКАЗУЮТЬСЯ ПОЗОВНІ ВИМОГИ ДО КОЖНОГО З НИХ.

Новели ЦПК щодо порядку подачі ПОЗОВУ

ПОЗИВАЧ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ
ВКАЗАТИ ПРАВОВІ
ПІДСТАВИ ПОЗОВУ

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

У позові мають бути зазначені відомості про вжиті заходи досудового врегулювання спору та про заходи забезпечення позову чи доказів.

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

Перелік додатків до позову має містити відмітки про наявність у позивача чи інших осіб оригіналів документів, копії яких додаються до суду. Крім того, якщо позивач посилатиметься на докази, які до позову не додані – він зобов'язаний надати суду обґрунтовані пояснення щодо ненадання таких доказів та відомості про вжиті позивачем заходи на їх отримання.

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

До позову має бути додано попередній розрахунок судових витрат позивача – витрат які позивач вже поніс у зв'язку з розглядом справи, та які він очікує понести в зв'язку з розглядом справи.

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову до того самого відповідача з тим самим предметом та з тих самих підстав.

Новели ЦПК щодо порядку подачі позову

підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову до того самого відповідача з тим самим предметом та з тих самих підстав.

Змагальність цивільного процесу

- Цивільне судочинство здійснюється на засадах змагальності сторін.
- Учасники справи мають рівні права щодо здійснення всіх процесуальних прав та обов'язків, передбачених законом.
- Кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом.
- Кожна сторона несе ризик настання наслідків, пов'язаних із вчиненням чи невчиненням нею процесуальних дій.

Роль суду

Суд, зберігаючи об'єктивність і неупередженість:

- керує ходом судового процесу;
- сприяє врегулюванню спору шляхом досягнення угоди між сторонами;
- роз'яснює у випадку необхідності учасникам судового процесу їхні процесуальні права та обов'язки, наслідки вчинення або невчинення процесуальних дій;
- сприяє учасникам судового процесу в реалізації ними прав, передбачених цим Кодексом;
- запобігає зловживанню учасниками судового процесу їхніми правами та вживає заходів для виконання ними їхніх обов'язків.

Про диспозитивність

Збирання доказів у цивільних справах не є обов'язком суду. Суд має право збирати докази, що стосуються предмета спору, з власної ініціативи лише у випадках, коли це необхідно для захисту малолітніх чи неповнолітніх осіб або осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, а також в інших випадках, передбачених цим Кодексом.

- Учасник справи розпоряджається своїми правами щодо предмета спору на власний розсуд. Таке право мають також особи, в інтересах яких заявлено вимоги, за винятком тих осіб, які не мають процесуальної дієздатності.
- Суд залучає відповідний орган чи особу, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб, якщо дії законного представника суперечать інтересам особи, яку він представляє.

Види провадження

Спрощене провадження

малозначні справи

справи, що виникають з трудових відносин

справи незначної складності

інші справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи

Малозначні справи

справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб

справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.